

Aleksandrs Grīns

**ZEMGALES
ATMODA**

13. gadsimta vīzija
5 ainās

PIRMĀ AINA

Tērvetes pilsēta un pils, kuras tornī plīvo vācu ordeņa karogs. Kara kalpu uzraudzīti, zemgaļu darbinieki nes baļķus un dzen tačkas ar zemi, labodami pilsētas apcietinājumus un veidodami to valni vēl augstāku.

Pa labi Tērvetes komtūrs ar brāli Konradu, bajārs Silabriedis un Rudzutaks.

Izrādei ritot, darbinieki dzied bez vārdiem drūmu un klusu «Ej, saulīte» līdzīgu meldiju.

K o m t ū r s (Silabriedim). Nu, labo bajār! Tavējā novadā viss mierīgi?

Silabriedis (klanās). Jā, dižo komtūr! Tik leišu sirotāji viņdien bij iedrāzušies meitu un zirgu zagt.

K o m t ū r s. Nu, no leišiem jums nebūs vairāk jābīstas, kad nostiprināsim vēl stiprāku šo pašu pili. Es tev gribēju vaicāt, vai taviem ļaudīm dažkārt nenāk galvā kādas ļaunas domas.

Silabriedis (nobijies). Dievs pasarg, lielskungs, ko tu runā?! Manējie saimnieki tak godīgi saved sev pilī visas nodevas un pie pils darbiem klāt ar pirmiem gaiļiem!

R u d z u t a k s. No tādām domām arī mani ļaudis visai tīri! Esmu par viņiem dien' un nakti nomodā! Nu jau pavisam citi laiki! Nu bajāri var savējos novados stingri valdīt, nevis tā kā nesen, Nameja laikā, bija!

Silabriedis. Ar tavu gādību, kungs komtūr, mums atdota vecā vara, vēl daudzkārt vairota. To mēs, bajāri, labi zinām un tencinām no sirds!

K o m t ū r s. Tas brangi, gaužām brangi, mīļie vasaļi! Ordenis neaizmirst vīrus, kas viņiem uzticīgi kalpo. Jums abiem varu teikt to labo vēsti, ka jūsu vecākie dēli Cēsīs

uzņemti Kristus bruņinieku kārtā un drīz atjās pie tēviem ciemos, nesdami svēto krustu uz saviem mēteļiem.

Silabriedis (*dziļi aizgrābts*). Mums gods un prieks, vareno bruņinieki!

Rudzutaks. Par to tev solāmies vēl stingrāk valdīt savus ļaudis!

Brālis Konrads (*nicīgi*). Ak, tad ordeņa bruņinieku rindās uzņemti arī šo vīru dēli? Nu jā, — bet es esmu dzirdējis, ka pret ordeni taisoties sacelties jūsu pašu asins radi! Pret ko tad īsti dosies ciņā šie jaunie bruņinieki? Pret jums vai mums?

Komtūrs. Brāl, Konrad, ko es dzirdu?!

Rudzutaks. Dievs, pasargi, kungs bruņinieki! Ko tu runā?

Silabriedis. Dižkārtas vīri vienmēr turas kopā! Mēs un mūsu dēli būsim vienmēr ar jums! Bet — nava tak nevienas tādas vēsts, kas liktu nojaust zemās kārtas ļaužu dumpi!

Konrads (*uz darbiniekiem rādīdams*). Mani spiegi saka: tie tur runājot tikai par savu ķēniņu un gaidot drīzu viņa pārnākšanu. Tad būšot gals mums visiem, bruņiniekiem un bajāriem, ko tie saucot par tēvzemes un tautas nodevējiem!

Darbinieku koris (*drūmi un tikko dzirdami*).

Melnā čūska miltus mala

Vidū jūras uz akmens...

Silabriedis. Hei, ļaudis, strādāt klusu! Kurš dziedās, to likšu pērt pātagām! (*Dziedāšana stājas.*)

Silabriedis (*komtūram, uztraukts*). Iedrošinos teikt, kungs komtūr, ka tās būs tik tādas maldu ziņas! Namejs, ko daži neprašī gan joprojām dēvē par Zemgales ķēniņu un Tērvetes kungu, ir jau septiņus gadus prom no zemes. Ar labu prātu aizgājis, jo negribēja atzīt varenā ordeņa varu.

Konrads (*ironiski*). To labi zinām! Viņa vietā šo varu tad atzināt jūs!

Rudzutaks (*aizskarts*). Vai tad kungam bruņiniekam tas nepatīk?

Konrads (*nicīgi parausta plecus*).

Komtūrs (*ciniski, reizē vēlīgi*). Mums gluži viens, kas pakļauj zemi ordeņvarai: vai nu pats ķēniņš, vai tā vietā augstmaņi, padzinuši savu valdnieku trimdā un par

to sev saņemdami jaunas tiesības. Mums kopēja lieta ar jums, tas tiesa, un tāpēc jāturas kopā. (*Pēc brītiņa.*) Vai visi zemgaliešu bajāri domā tāpat kā jūs?

Silabriedis. Diemžēl ne gluži visi. Ir kādi stūr-galvji, kas labāki turas pie zemās kārtas ļaudīm, kā tas pats vecais Madis, Mežnieku novadnieks, tā masasdēls Rimeiks un daži citi.

Komtūrs. Tos vajaga jums labi novērot! Vai nav kas padomā, vai nesaņem no aizrobežas kādas ziņas.

Konrāds. Brālis komtūrs domā, ka viņi sazinoties ar Nameju, savu bijušo ķēniņu, kurš tagad leišos.

Rudzutaks. To darām, cēlie bruņinieki, bez visas teikšanas! Tak viņi viltus pilni, nekā nevar jaust.

Komtūrs. Vēl ciešāk uzmanīt! Gan jau tad kaut ko jaudīs! Par centību varat cerēt, ka dabūsīt lēnos šo dumpīgo bajāru novadus.

Silabriedis (*klanīdamies*). Mēs centīsimies, dižo komtūr!

Rudzutaks (*klanīdamies*). Uz mums tu vari droši palauties! Mēs goda vīri, — turamies ar dvēseli un sirdi pie ordeņa!

Konrāds (*ironiski*). Vairāk nu gan pie savām jaunajām tiesībām un saviem novadiem.

Komtūrs (*ar vairāk slēptu ironiju*). Vai tas nav galā viens? Bet nu mums jāiet, cienājamo brāli. Palieciet sveiki, labie bajāri! (*Abi aši prom un pilsētas vārtos. Silabriedis ar Rudzutaku klanās to mugurām. No kreisās uz-nāk Madis, Rimeiks un Daģis.*)

Silabriedis (*priecīgi*). Nu, draugs, Mežnieku novads man tikpat kā rokā!

Rudzutaks (*nikni*). Ko tev? Jau atkal tev? Vai tev vēl nav gana zemes un ļaužu? Būtu ļāvis arī vēl citiem pie mantas tikt!

Silabriedis. Kuš, neskaisties! Gan jau tiks arī tev savs labums. Kristīgo Dievs savējos neaizmirst. (*Ierauga jaunpienācējus.*) Raug, tur jau viņi stāv, (*ņirdzīgi*) ķēniņa gaidītāji! Iesim tos pazobot!

Rudzutaks (*ņirdzīgi*). Jā gan, tavš nodoms nava zemē metams. Varbūt šie dūsmās kaut ko pasaka, par ko sev vēlāk kodīs vai mēli nost! (*Abi pie bajāriem, kuri neliekas tos redzot.*)

Silabriedis. Sveiki, tēvi un brāļi, dižie bajāri! (*Bajāri klusē.*)

Rudzutaks. Jel sveiki, dižie novadnieki! Ko spriedami, tā nostājušies savrup? Kā labad visiem tik drūms vaigs? (*Bajāri klusē.*)

Silabriedis (*ar nievu*). Ko redzu?! Novadnieki palikuši mēmi aiz lielas lepnības!

Rudzutaks (*izsmejoši*). Būs saņēmuši labdienas no sava ķēniņa. He, he, he!

Silabriedis. Būs atlaidis ar zīli viņiem kādu ziņu no Lietuvas! Hi, hi, hi!

Rimeiks (*spļauj Rudzutakam sejā*). Tfu! Rupuča un odzes dēls!

Daģis (*sper soli uz abu bajāru pusi, pielicis roku pie zobena*). Vācieties projām, vācu kājlaīžas!

Rudzutaks (*lielā niknumā, slauka seju*). To tu nožēlosi! Es tev to saku!

Silabriedis (*nobijies, velk viņu aiz rokas prom*). Kaimiņ, labāk iesim!

Madis. Jā, bajāri! Eita labāk projām ar labu.

Rudzutaks (*draudēdams*). Labi! Mēs ejam. Bet jūs par mums vēl dzirdēsiet! (*Abi ar Silabriedi prom.*)

Madis (*Rimeikam*). Dēli, nevajaga pārsteigties. Kā labad rādīt naidniekam bez laika, kas mums uz sirds?

Rimeiks. Piedod! Es nevarēju valdīties, dzirdot, kā nodevēji zaimo mūsu ķēniņu! (*Darbinieku klusā dziedāšana sākas no jauna.*)

Madis. Gan pienāks laiks, kad tie kā samītas čūskas gulēs zem ķēniņa kaujas rumaka kājām!

Daģis. Lai Laima tā ar' lemtu! Ja viņam atjājot būtu visumelnākā nakts, tā liksies man kā gaiša diena!

Tauris (*iet garām ar baļķi uz pleca, apstājas*). Kas nekait bajāriem. Tiem nevajaga vācu klaušās iet. Pietiek, ja nobūco komtūram kājas!

Daģis (*nikni*). Kalps, kā tu drīksti?!

Madis (*attura to*). Lai paliek, draugs. Tagad jau tādi laiki, kad zemgaļu ļaudis patiesi var kaunināt savējos bajārus. Kā tas puisis lai zina, kurš no mums nodevējs, kurš vēl turas pie savas tautas? (*Darbinieku daiņošana uz brītiņu atskan stiprāk.*)

Darbinieku koris.

Tos būs ēsti tiem kungiem,
Kas bez saules strādināj' ...

Tauris (*nomet baļķi, iet klāt bajāriem*). Piedod man, dižo virsait! Tevis nepazinu. Tu vēl esot ķēniņa draugs, tā ļaudis saka.

Madis (*skumji*). Jā, dēls. Mēs visi trīs vēl neesam no tā bajāru pulka, kas teic: labāk kopā ar svešniekiem pret savu pašu tautu! (*Darbinieku dziedāšana ieskanas no jauna.*)

Daģis (*Taurim*). Ko visu laiku dziedat savu gaudu? Vai zengāļiem vairs citu dziesmu nav?

Tauris. Ko lai citu mēs dziedam, ja sirds smaga, rokas gurst un sūrkst vāciešu baļķu spiestie pleci?

Rusteiks. Ja zengāļu ļaudis patiesi gaida savu ķēniņu atpakaļ, tad nevajadzēja tik ātri aizmirst ķēniņvīru dziesmu!

Tauris (*aši*). To zinu gan! Jaunekļi to slepeni daiņo visās sētās. Tikai tiem vācu kalpiem klātesot jau nekā nedrīkstējām dziedāt. Vai tagad, mājās ejot, varam sākt? (*Darbinieki sāk beigt dienas darbu.*)

Madis. Varat gan, dēls. Sargi jau mūsu mēli nesaprot.

Tauris (*žigli prom pie darbiniekiem*).

Rusteiks (*noskatīdamies tam pakaļ*). No tā gan iznāktu krietns kareivis! Varētu gluži labi šķēpu mest.

Madis. Viņš no manējā novada. Tēvs tam krita pirms septiņu gadu, kā mūsējā ķēniņa karavīrs. Par tautas lietu dēls arī gatavs tēva nāvē iet.

Daģis. Labi derēs kā izlūks. Var redzēt, droša sirds!

Madis. Kā ziņnesis būs varen labs. Ar žiglu zirgu nojās pašu vēju!

Rusteiks. Kā ziņnesis? (*Brītiņu domā.*) Mums vajadzīgs uzticams jātnieks, un labi drīz...

Madis (*atdzīvojas*). Pie ķēniņa?! Jā, draugi! Man ar' liekas, nu ir tas laiks! Bet tagad, dēli, iesim! (*Visi trīs prom. Darbinieki salasās pils priekšā, taisīdamies iet mājās un sāk jaunu dziesmu.*)

Tauris. Zengāļi, plecu pie pleca!
Ordeņa vilki jau kauc;
Ceļaties, jauni un veci, —
Ķēniņa taure mūs sauc!

Koris. Ceļaties, jauni un veci!

Ķēniņa taure mūs sauc! (*Darbinieki sāk iet barā projām.*)

Tauris. Arāj, lai paliek tavs lemess:

Arājiem kaujcirvjus ķert!
Varmāku mocītai zemei
Varmāku asinis dzert!

K o r i s (*ajziedams*).

Varmāku mocītai zemei
Varmāku asinis dzert!

T a u r i s (*jau neredzams*).

Zemgaļi, plecu pie pleca!
Ordeņa vilki jau kauc...
Ceļaties, jauni un veci;
Kēniņa taure mūs sauc!

K o r i s (*attālinādamies*).

Ceļaties, jauni un veci!
Kēniņa taure mūs sauc!

Pirmās ainas beigas

OTRĀ AINA

Ķērnavas pils pagalms. Lengvins, Daugeruts, Alģimants, Tautvils, Papils, kareivji, koklētāji, kalpi. Vēlāk Lietuvas lielskungs Traidens, tā pavadoņi, princese Erma ar viņas galma jaunavām, pēc tam Namejs, un vēl vēlāk Tauris.

Tautvils (*ienākdams Lengvinam*). Teic, draugs, kā labad esam šodien aicināti pie valdnieka!

Lengvins. Kas cits, kā jauna kara gaita!

Daugeruts. Stāsta, šoreiz pret poļiem iešot Lietuvas karogi.

Tautvils. Tā nabaga zeme, tur nav ko ņemt! Vižu mums pašiem gana. Tad jau labāki iet pret Novgorodas bajāriem! Tiem pilnas klētis caunu ādu, un viņu baznīcām zvani no tīra sudraba.

Alģimants. Labāk pret nolādētiem krustnešiem! Iet brāļiem prūšiem palīgā! Jau kuru gadu ik naktis blāv sarkana tā debessmala.

Daugeruts. Jā! Sarkana no prūšu asinīm un liesmām, kurās sadeg mūsu sētas. Pret krustnešiem jāt karā arī man nestos prāts un sirds!

Tautvils. Viss viens, kurp jāt! Ja tikai tiek brangs kara laupījums un krietna kaušanās. Bet sakait, zemes varenie, kas šoreiz vadīs kara gaitu! Dižkunigaikštis pats reti kad vairs kāpj kaujas kumelā, paliek jau vecs.

Papils (*nicīgi*). Kas cits kā tas pats Namejs! Par mums visiem sen mīļāks valdniekam šis zemgaliešu klaidonis.

Lengvins. Tev neklājas tā runāt, Papil. Tu tak esi valdnieka uzticības vīrs.

Daugeruts. Ar savu zobenu Namejs ir lējis mūsu zemes labad poļu, krievu, tatāru asinis, lai gan mums svešinieks!

Papils. Jā gan! Savēju pašu ļaužu padzīts ķēniņš, bet tagad mūsu zemes kara kalps.

Alģimants (*nicīgi*). Kas labāki: kalpot zemei ar zobenu vai valdniekam ar mēli?

Papils (*aizvainots*). Kam tu to prasi?

Alģimants (*izaicinoši*). Tev, mēlnesi un tenku nēsātāj!

Papils (*tver zobenu*). To tu man samaksāsi ar asinīm!

Alģimants (*izvelk zobenu un pamāj savam kareivim, kurš tam padod vairogu*). Tad pamēģināsim, vai galma lišķu rokas arī prot cilāt zobenu.

Lengvins (*metas vidū*). Mieru, draugi! Jel turiet mieru! Pret ienaidniekiem labāk derēs jūsu ieroči.

Daugeruts (*atskatījies, aši*). Dižkunigaikštis nāk! (*Papils un Alģimants bāž zobenus makstīs.*)

Papils (*nikni, bet paklusi*). Gan citā reizē!

Alģimants (*mierīgi*). Kad vien tik vēlies. (*Ienāk Traidens ar pavadoņiem un princesi Ermu, kurai seko viņas galma jaunavas.*)

Traidens. Sveiki, Lietuvas varoņi!

Virsaīši un kareivji. Sveiks, dižais kunigaikšti, mūžam sveiks!

Lengvins. Lai tev simts jaunu uzvaru!

Tautvils. Lai tu slaucītu kājas savu naidnieku karogus!

Daugeruts. Slava tev, valdniek, slava!

Alģimants. Slava tev, Pērkondēls!

Traidens (*tencinādams ceļ roku*). Paldies jums, varoņi, par uzvaras un slavas vēlējumiem! Tos svešu valstu karogus, tos jau jūs paši nesat man pie kājām. Gods un slava lai jums! (*Laiž skatu pāri.*) Es redzu, visi aicinātie vēl nava šeit!

Papils (*klanīdamies*). Valdniek, mēs esam sanākuši visi, kā biji vēlējies.

Traidens. Kur Namejs?

Papils (*klanīdamies, bet pilns slepenas spīts*). Žēlīgais dižkunigaikšti, tu liki man saaicināt Lietuvas virsaišus. Es domāju, ka Namejs...

Traidens (*iedegdamies dūsmās*). Ir simtkārt labāks lietuvis par tevi, tu, naida kurinātājs, ļauzu kūdītājs! Septiņus gadus jau tā zobens dzer Lietuvas naidnieku asinis, un tomēr tev viņš šķiet vēl svešinieks! Šis cēlais vīrs, kam kaujās ir tik veiksmīgs un varens šķēps! Ej, tūlīņ sameklē viņu un aicini to šurpu!

Papils (*vēl stomīdamies*). Piedod, valdniek, bet nezinu, vai tik drīz spēšu to rast...

Erma. Tēvs dižkunigaikšti, viņš būs ziemeļu tornīl Mēdz tur ik dienas kāpt un vērties uz savas tēvzemes pusi. (*Papils prom.*)

Traidens. Kā tu to zini, meitiņ mīļā?

Erma (*apjūk*). Es pati redzēju, — nē, meitenes man teica...

Traidens (*viegli smaida*). Nebaidies, meitiņ! Arī es kaut ko esmu redzējis. (*Ienāk Papils un Namejs.*)

Namejs. Dižkunigaikšti, tu liki mani saukt?

Traidens. Jā, draugs. (*Brītiņu klusē.*) Arvien vēl tev deg un sāp sirds dēļ Zemgales?

Namejs (*mirkli nokar galvu, tad saslienās*). Jā. Nebeidz degt...

Traidens. Vēl arvienu tāpat kā priekš septiņām vasarām, kad gāji visu pamests projām? Ak, jaunais draugs! Aizmirsti jel reiz savus zemgaļus, kā viņi aizmirsuši tevi!

Namejs. Ja arī spētu viņus aizmirst, tēvzemi neaizmirst...

Traidens (*sirsnīgi*). Draugs Namej, lai nu viss tas paliek! Kas bijis, izbijis. Lai gaist tavas bēdas kā nodzisuša ugunskura plēnes, ko aizpūš projām vējš! Tu tagad mūsējais! Pats Pērkons tevi man devis, lai topi par Lietuvas zobenu. Kurp vien tu manus pulkus ved, tur kara laime līdzī! Tu man tikpat kā paša dēls...

Namejs. Es zinu, ka tu esi man labs, un no sirds saku par to paldies! Tak neiepriecē mani uzvaras, nedz slavas. Aizvienu smaga sirds.

Traidens (*liek viņam roku uz pleca*). Met projām veco sāpi, lai tiek jautrs prāts! (*Koklētājam.*) Ei, burtnieki! Varoņa dziesmu par godu mūsu karavadonim Namejam. (*Koklētāji iznāk no bara un paklanās Traidenam, tad Namejam. Jaunavas atiet sānis, kareivji vairāk kopā un uz*

priekšu aiz koklētājiem, no kuriem viens sāk Nameja slavināšanas dziesmu. Kareivji tam korī piebalso, sizdami piedziedājumu vietās ar šķēpiem pa vairogiem. Traidens un princese blakus Namejam, virsaiši aiz tiem.)

1. koklētājs.

Pret Lietuvu cēlās Smoļenskas krievs
Un Naugardas kungi tam talkā;
Par daļu tiem tika nāve vai nievs,
Tos cirtāt pie Daugavas valkiem!

Kareivji (rībinādami vairogus). Tos cirtām pie Daugavas valkiem!

1. koklētājs.

Jums palika krievu sudrabs un zelts,
To karogs nu tuvu un tālu pelts...

Kareivji (sīt vairogus vēl spēcīgāk).

1. koklētājs.

Mēs mantas tur ieguvām gana!
Kur Namejs, tur uzvaru mana!

1. koklētājs.

Bij tatāra lielkungam stopnieku daudz
Un jātnieku brašu bez gala,
Kas žigli kā viesulis cīnā trauc,
Un dega jau Nemuna mala!

Kareivji.

Un dega jau Nemuna mala!

1. koklētājs.

Jau kāna karaspēks kaujā ir kauts,
No tatāru asinīm sarkans tek strauts...

Kareivji.

Mēs slavas tad ieguvām gana!
Kur Namejs, tur uzvaru mana!

1. koklētājs.

Pret dienvidiem tagad varoņiem jāt!
Caur Nāravas tumšajiem siliem,
Uz Poliju! Sīrot un dedzināt,
Ņemt meitenes, acis kam zilas...

Kareivji.

Ņemt meitenes, acis kam zilas!

1. koklētājs.

Tās daiņot un dejot, un skūpstīt prot,
Un kareivi varenu apmīļot...

Kareivji.

Mēs zelteņu iegūsim gana!

Kur Namejs, tur uzvaru mana!

Traidents. Paldies par dziesmu, vecais koklētāj! Paldies jums, mani kauju vilki! (*Namejam.*) Nu, draugs un viesi, vai tev tika liksma sirds?

Namejs (*klusē*).

Traidents (*pārsteigts*). Ko?! Vēl arvienu drūms prāts varonim, kam par cilts zīmi vanags — Pērkona un Saules putns! Vadonim, kas paradis kaujā brukt kā vanags un kā nāves auka! Ei, meitenes! Bāleliņa deju!

Erma. Tēvs, dižkunigaikšti...

Traidents. Kas ir, meitiņ?

Erma. Ļauj man!

Traidents. Dejo! (*Barā izbrīna saucieni. Erma ar jaunavām iznāk priekšplānā, kareivji pa labi, meitenes pa kreisi.*)

Erma (*dzied un dejo*).

Karā jāja mans bāliņis,

Es tam saucu nopakaļ:

Manu zelta bāleliņi,

Kad tu jāsi atpakaļ?

Meiteņu koris.

Manu zelta bāleliņi,

Kad tu jāsi atpakaļ?

Kareivji (*sit vairogu pret vairogu*).

Kas to zina, mīlmāsiņa!

Tagad ziema, sīvi saļ —

Kad sāks pūsti silti vēji,

Tad sāc gaidīt atpakaļ!

Erma.

Nu jau dziedāj' lakstīgala,

Bāleliņš vēl tālu tāl', —

Gaidot viņu, raudot viņa,

Mani rožu vaigi bāl!

Meiteņu koris.

Gaidot viņu, raudot viņa,

Mani rožu vaigi bāl!

Kareivji (*straujāk*).

Nava vaļas, nava vaļas

Bāliņam jāatpakaļ:

Vācu pilis, vācu vīrus

Viņa vara maltin maļ!

Erma (*dejo ļoti strauji*).

Kareivju un meiteņu koris.

Kamēr nebūs jūrā dzīti
Tie, kas zemi važās kaļ —
Krustaneši, postaneši,
Nejās bāliņš atpakaļ!

Erma (*lēnākā tempā dzied un dejo viena*).

Kurp tu, bāliņ, ar nejātu,
Kamēr debesskalvis kaļ, —
Mīļu sirdi, mīļu prātu
Gaidu tevi atpakaļ!

(*Deju nobeidzot, aizslīd pie Nameja un uzliek tam uz zobena roktura savu jaunavas vainagu. Pārsteiguma saucieni, tad klusums.*)

Traidens (*svinīgi un lēni*). Meit, vai tu arī zini, ko atdod līdz ar vainagu?

Erma. Zinu, tēvs dižkunigaikšti! (*Klusums.*)

Traidens (*cēli saslienās*). Lai notiek dievu prāts! Tavējā sirdsdedze, manu meitiņ, sen vairs nebija tēva acīm noslēpums. (*Klātesošiem.*) Lietuvas varoņi, mūsu galma ļaudis un visi citi, kas šeit arī manu balsi dzird! Mēs darām zināmu, ka kunigaikštis Namejs, Lietuvas šķēps un vairogs reizē, būs mūsu valsts un valdnieka varas mantinieks! (*Mirkli klusums, tad vētraini gaviļu saucieni.*)

Traidens (*iet klāt Namejam, kurš tura princesi apkamptu*). Nu, varon visulielākais! Vai beidzot sirds tev kļuva viegla?

Namejs (*braši*). Jā, tēv! Tik viegla kā cīruļa dziesma rīta agrumā.

Traidens (*aizgrābts*). Gadiem ilgi skuma man sirds, ka dēli palikuši kaujas laukā. Pērkons to vietā dod man tevi, Namej, dēls! Ar tevi augstu pacelsies Lietuvas karogs, iesāksies jauna viņas valdnieku cilts. Dievi lems tev valdīt daudz slavenāk par mani! (*Virsaīši sveic Nameju, gaisā pacēluši zobenus.*)

Lengvins. Sveiks, Namej, mūsu valdniek nākamais! Tev ilgu mūžu! Tautu gudri valdīt, naidniekiem smagi cirst!

Daugeruts. Tavā priekšā lai zemū liecas visas četras debess malas!

Tautvils. Mēs visi zvēram uzticīgi tev sekot, kad mūs sauks jaunas cīņas lauks!

Algimants. Zvēri mūs valdīt taisnīgi! Un aizstāvēt savu jauno tautu un viņas zemi ar savu zobenu! (*Namejs*

princeses roku vienā, zobenu otrā rokā nāk uz priekšu. Jauni gaviļu saucieni, kad tas ceļ zobenu zvērestam. Cauri baram iespraucas Tauris un apkampj Nameja ceļus. Namejs nolaiž zobenu. Klusums.)

Namejs. Kas tu esi?

Tauris. Vēstnesis no tavas valsts! *(Klusums.)*

Namejs *(dobji)*. Ar kādām vēstīm?

Tauris. Kungs un ķēniņ! Zemgales tauta, nodevēju spaidīta un svešinieku māкта, sauc tevi atpakaļ!

Erma *(izmisumā)*. Vai, bēdas man!

Tauris. Liels tavu ļaužu posts! Nekur vairs nava taisnības! Tik mazo kungu varas darbi, svešo viltus! Nav brīvības vairs Zemgalē! Tautai ir palikušas tikai asaras un bēdas, un alka, kaut jel būtu atkal tā, kā tavā laikā bija! Ķēniņ, glāb savu tēvzemi un viņas arājus! Dari Zemgali atkal varenu un brīvu, ap tevi vienotu!

Erma *(lauza rokas)*. Jel neej, manas sirds draugs! Tikusi ar tavu zobenu atkal brīvi, tie paliks neuzticīgi tev vēlreiz!

Traidens. Tas tiesa, dēls! Zemgaļi gan ir droši kaujās, tas patiess vārds. Tak vienības un saderības gars tiem svešs, un sveša arī paklausība vadoņiem. Ikviens zemgaļu bajārs tura sevi par mazu ķēniņu. Naidnieku apstāti, tie cīnās kā lāči, ikviens par sevi, par sevi krīt! Mēs, lietuvji, totiesu līdzināmies sumbru baram, kurš zin, ka pulkā varens spēks: kur jūsu lācis krīt, tur mūsu sumbri tiek ar baru cauri, samīdami savus medniekus. Tāpēc arī zemgaļi jau kalpo vāciešiem, bet lietuvjiem ar katru gadu aug vareņāka valsts. Turies pie mums! Pie Lietuvas, dēls Namej, kā man un manai tautai solījies.

Tauris *(izmisī)*. Zemgalis var turēties tik pie savas tautas! Pie savas tēvzemes! Dzimtene katram tikai vienai! Kam nesāp sirds, kad viņa tautai sāp, tas — atkritējs no tautas lietas un tēvu karoga!

Namejs *(skarbi)*. Ciet klusu, zēn!

Erma *(iegavilējas)*. Viņš paliek, tēvs!

Traidens. Lai slava Pērkonam! Dēls, Namej, raidi projām savas bijušās zemes vēstnesi! Tev pašam nu ir laiks vest manus pulkus jaunā karagaitā, uz Poliju. Mēs tevi gaidīsim ar jaunām uzvarām un tavu veco, visu ienaidnieku dragātāja slavu.

Tauris *(no jauna apkampj Nameja ceļus)*. Ne vien tā tauta ir, kas tevi sauc atpakaļ! Arī Tēvzemes lauki, sili, lejas, strauti un pakalni, — tie visi tevi tāpat mājup

aicina! Ak, ķēniņ! Nekur ne mūžam tev saule neatspīdēs tik gaiši kā dzimtenē, kur tagad miežu arāji dzen pirmo vagu un no ievu ziediem ir baltas visas upmalas.

Namejs (*klausās sastindzis, tad kā transā*). Tērvetes leja arī vienos ziedos kūp?

Tauris (*glaužas tā ceļiem klāt*). Jā, kungs un ķēniņ! Lakstīgalas tāpat dzied — kā viņās dienās! Tik tavai tautai viņas bēdās aizmirsušās dziesmas, — jau zemgaļu meitenes vācu dzirnas maļ...

Namejs (*spēji saslienās*). Es eju!

Erma. Vai! Sirds man lūzt! (*Nokrīt savu jaunavu rokās.*)

Namejs. Jā!

Traidens (*pilns skumju un rūgtuma*). Un pametīsi mūs, kas tevi, trimdinieku, uzņēmām kā draugu? Aizmetīsi projām kā vecus svārkus šo lielvalsti, kas daudz, daudz varenāka par tavu Zemgali, ko nezini, vai vēl spēsi atkarot?

Namejs (*pilns spīts*). Jā, Lietuvas dižkunigaikšti! (*Tauris tam skūpstas rokas. Ļaužu barā nožēlu saucieni.*)

Traidens (*sabrūk sevī, tad saņemas un valdonīgi cēli*). Vai cilvēkam, vai gājuputnam, — prāts abiem allaž nesas uz dzimteni! Tad ej arī, dēls Namej, kurpu sauc tavas asins balss! Bet neaizmirsti, ka te tevi vienmēr gaidīs jaunas meitenes sirds, vecs draugs un uzticami kauju biedri.

Namejs (*apkampj Traidenu*). Paliec sveiks, tēv!

Traidens (*ļaužu barām, skaļi*). Lietuvas varoņi! Ceļu Zemgales ķēniņam! (*Virsaīši un kareivji klusēdami dod ceļu, pa kuru žigli aizsteidzas Namejs, Taura pavadīts.*)

Otrās ainas beigas

TREŠĀ AINA

Ozolājs ar mazu laukumu un lielu akmeni tā vidū. Kokiem vēl nava saplaukušas lapas; gaiša mēnesnīcas nakts.

Madis, Rimejks, Daukša, Daģis, Aumalis, Salgals un citi ap lielo akmeni, visi apbruņoti. Vēlāk Namejs ar Tauri.

Madis. Vai sargos likti modri vīri?

Rimejks. Jā, virsaiti! Acīgi jaunekļi, kas raduši sekt lūšu pēdas!

Aumalis. Draugi, tā laba zīme! Vanags tak ir ķēniņa putns!

Rimeiks. Vanaga attēls reiz mirdzēja Nameja vairogā!

Daģis. Jā, tēvi un brāļi! Nu ķēniņa vanags drīz atmirzēs no jauna! Brīvās Zemgales pulku kaujas karogos!

Aumalis. Atkal uz visām mūsu zemes pilsētām un pilīm!

Rimeiks. Uz Tērvetes, kur tagad plandī mūsu kalpības un kauna zīme, melnais vācu krusts!

Madis. Jā, bērni! Vanaga zīmi tagad redz daudzas acis.

Daģis. Drīz viņu redzēs visi zemgaļi! Tēvi un brāļi, draugi! Klāt lielās cīņas laiks! Zemgaliešu sirdīs most jaunas dienas ausma! No mūsu zobeniem drīz viņas saule lēks!

Namejs (*piepeši parādās aiz lielā akmens, Taura pavādīts*). Lai piepildās tavēji vārdi, jaunais draugs! (*Ceļ roku sveicienam, pārsteiguma klusums. Tad gaviļu saucieni.*)

Zemgaļi. Tas ir viņš! Ķēniņš! Ķēniņš atgriezies atpakaļ pie savas tautas! Zemgales glābējs klāt! Vanaga dēls un saules nesējs! Visu gaidītais, visu siržu sauktais! Lai slava ķēniņam! Slava tam, ko ir atsaukusi mūsu zemes balss! Slava, slava, slava!

Madis (*grib apkampt Nameja ceļus*). Kungs un ķēniņ! Mēs tevi gaidījām kā pavasari . . .

Namejs (*apkampj veco virsaiti*). Ar pavasari esmu arī atnācis, tu, vecais tēva draugs, kas mani mazu reiz mācīji uzvilkt stopa cinkslu!

Madis (*aizgrābts*). Tu visu atceries . . .

Namejs (*kāpj uz akmens, visiem*). Zemgales varoņi! Jūs mani saucāt, esmu šeit! (*Jauni suminājuma saucieni. Namejs māj klusēt, balsis rimst.*)

Namejs. Ko mūžu mūžos nebija spējis veikt ienaidnieka zobens, to veica pašu zemgaliešu neprāts, tēvzemes nodevēju vilts! Par svešnieku kalpiem nu palikuši lepnie zemgaļi, kuru tēvi un sentēvi bij paraduši ienaidnieku miesām mēslot savus tīrumus! Nu guļ varenā Zemgale, saļimusi zem vācu kājām, kā veldrē kritis rudzu lauks! (*Nožēlu un sašutumumu saucieni.*)

Namejs (*ar fanātisku ticību*). Nu laiks šim laukam atkal piecelties! Laiks jums, varoņi, atkal pacelt brīvības kara karogu! Vanaga zīmi, zem kuras allaž uzvarējuši mūsu tautas varoņi! Topiet viņu cienīgi jūs, jaunie! Tēvi

un brāļi, atcerieties viņus slavas laikus, kad visas debess-
malas bija gaišas no zemgaļu zobenu mirdzuma! (*Zobenu
šķindoņa un skaļi piekrišanas saucieni.*)

Z e m g a ļ i. Tie mirdzēs atkal, vecajā slavas spožumā!
Ķēniņ, liec pacelt brīvības kara karogu! Mēs iesim tev it
visur līdz!

N a m e j s (*izvelk zobenu un ceļ to gaisā*). Tad solieties
visi, kas šeitān nākuši! Zvēriet savā, savu novadu, saimju,
asinsradu vārdā! (*Ķēniņam runājot, no meža nāk ārā jauni
zemgaļu pulki un stājas blakus iepriekšējiem.*) Būt vieno-
tiem cīņā, nāvē vai uzvarā!

Z e m g a ļ i (*pacēlušī zvērestam ieročus*). To solāties un
zvēram! Būsim cīņā vienoti! Vienoti uzvarā vai nāvē, —
kā lems dievu prāts!

N a m e j s. Kurš nāves nebīstas, tam dievu svētība ir
droša! Kas kaujas laukā kāpsies atpakaļ un bēgs no cīņas,
lai labāk nebūtu tas piedzimis!

Z e m g a ļ i. Lai tā bērniem par tādu tēvu kauns! Mūsu
sētās lai liegts tam maizes kumoss. Lai izstumts no mū-
sējo vidus katrs, kas atsacītos klausīt un sekot vadonim!

N a m e j s. Visi kā viens! Tad Zemgale atkal būs mūsu!
Brīva būs!

Z e m g a ļ i. Mūžam brīva! Brīva zemgaļu tautas tēv-
zeme!

N a m e j s. Asinait zobenus un stiprinieties kaujai! Ar
rīta ausmu mēs uzbruksim Tērvetei, kas manu tēvu pils!
Ap saules lēktu tur kritīs vācu krusts un atkal pacelsies
brīvās Zemgales karogs!

Z e m g a ļ i (*rībina vairogus*). Tā būs, ķēniņ! Tā notiks!

N a m e j s (*ceļ vēlreiz gaisā zobenu*).

Jūs, Zemgales lauku vanagi!

Jūs, vīri un jaunekļi brašie!

Lai dusa un meitu vainagi

Nu paliek! Jau kumeļi ašie

Kaš zemi un projām steigties grib

Uz cīņas un uzvaras lauku!

Lai acis un zobeni kaujā jums zib!

Mēs bruksim kā negaiss un auka!

Z e m g a ļ i (*sizdami zobeniem vairogus*).

Lai acis un zobeni kaujā jums zib,

Mēs bruksim kā negaiss un auka!

N a m e j s (*lec zemē no akmens*). Uz priekšu, varoņi!
(*Visi prom.*)

Trešās ainas beigas

CETURTĀ AINA

Tērvetes pilsēta un pils. Tāpat kā pirmajā ainā. Ausmas stunda. Uz vārtu augšas divi arbaletiem bruņojušies sargi. Pils tornī baltais ordeņa karogs ar melnu krustu.

1. s a r g s (*paceļ galvu, skatās no vārtu augšas lejā*).
Hei, Bertold!

2. s a r g s (*iesnauadies, trūkstas augšā, ķer stopu*). Kas ir, Volfram?

1. s a r g s. Tur mežā pārlūza sauss zars, it kā zem slepena nācēja kājām.

2. s a r g s (*noliek arbaletu, nožāvājas*). Būs lācis klīnājis vai stirna gājusi pie upes dzert. (*Žāvājas atkal.*) Trakoti nāk miegs.

1. s a r g s. Drīz jau būs maiņa. Pacieties. (*Sāk dungot.*)

2. s a r g s. Padziedāsim, vai?

1. s a r g s. Lai iet! (*Sāk dziedāt.*)

Tēvzeme sen tālu,
Mironlauka vālu
Nāve plauj mums līdzī, —
Liec, lai bulta sīc!

A b i.

Liec, lai bulta sīc!

1. s a r g s.

Kur tik vien mēs ejam,
Ļaudīm bailes sejās —
Nāve iet mums līdzī, —
Liec, lai bulta sīc,
Liec, lai bulta sīc!

2. s a r g s (*krata galvu un rokas*). Beidz, Volfram, beidz! Šo dzirdot, sāks drīz gaudot visi zemgaliešu suņi. Ko citu, jautrāku!

1. s a r g s. Tad dziedī pats! Man šī it labi tika.

2. s a r g s. Zīnu jau. Tev kaut pagānus allaž nesas prāts.

1. s a r g s. Tā labad jau arīdzan esam šurp nākuši! Lai šautu un kapātu nekristītos, eņģeļiem par prieku un svētiem mocekļiem par slavu!

2. s a r g s. Lai paliek svētie mocekļi! Padziedāsim labāk par jautro Ķelnes zēnu. (*Dzied.*)

Ar krēslu puisēns gāja no pils,
Lai paklīnātu pa taku, —
Līdz ieraudzīs meiču, acis tam svils,
Un šis būs šai tūdaļ blakus!

A b i. Līdz ieraudzīs meiču, acis tam svils,
Un šis būs šai tūdaļ blakus!

2. s a r g s.

Šis apkamps, šī maķenīt pretosies,
Jo tāda ir sieviešu slaka:
Ap skaistuli drošāk tik mīlinies, —
Tā lieta jau nava tik traka!

A b i. Ap skaistuli drošāk tik mīlinies:
Tā lieta jau nava tik traka!

2. s a r g s.

Tā bija ar' šoreiz, tik nelaime tā —
Ko es tur tikdaudz lai saku?
Bij meičas tēvs tovakar nomodā
Un sadeva puisim pa maku!

A b i. Bij meičas tēvs tovakar nomodā
Un sadeva puisim pa maku! (*Dziesma apraujas.*)

1. s a r g s. Pag', Bertold! Mežā pērnās lapas čab! Man
ir tā, it kā vajadzētu pūst trauksmes tauri . . .

2. s a r g s. Ko niekus! Es tak tev jau pirmīt sacīju: tur
briedis staigā, sievu meklēdams sev, vai lācis, nesen pie-
cēlies no ziemas guļas.

1. s a r g s. Brieža cepets mums gaužam derētu . . .

2. s a r g s. Tad iesim nomedīt! Tepat jau ir, un bargais
brālis Konrads pa to īso laiciņu neuznāks. (*Abi pieceļas,
taisās kāpt lejā.*)

1. s a r g s (*apstājas, noņem bruņu cepuri un liek roku
pie auss*).

2. s a r g s. Kas tev atkal?

1. s a r g s. Klau, mežā var jaust soļus. (*Bulta to ķer
galvā, viņš sagrīļojas.*) Svētā Dievmāte! (*Krīt un pazūd aiz
vaļņa.*)

2. s a r g s. Tod un Teufel! (*Žigli pieplok aiz vaļņa, sāk
pūst briesmu tauri.*)

(*No labās un no kreisās aši uznāk zemgaļi ar savu ka-
rogu. Pilī briesmu taurei atsaucas citas. Uz vaļņiem pa-
rādās bruņnieki un to karakalpi.*)

Brālis Konrads (*citu bruņnieku vidū stāvēdams*).
Pie svētā Jorga! Tie nav leiši! Tie zemgalieši, atkal sacē-
lušies kājās!

K o m t ū r s. Nu, Kristus bruņnieki, ar godu turieties, un
kaut jums būtu jāsvīst asins sviedri! (*Uz zemgaļiem, skaļi.*)
Hei, jūs tur lejā! Karš vai miers?

N a m e j s (*iznāk no savējo pulka*). Miers, ja jūs aiz-
ejat ar labu tūliņ prom no manu tēvu pils un mūsu zemes!

K o m t ū r s (*lepni*). Un ja mēs neiesim?

N a m e j s. Tad karš! Karš līdz nāvei un tam brīdim,
kad Zemgalē vairs nebūs neviena dzīva vācieša!

K o m t ū r s (*ņirdzīgi*). Vai arī neviena dzīva zemgaļ!

N a m e j s. Vai tas tavs pēdējais vārds, komtūr?

K o m t ū r s (*izaicinoši*). Jā, pēdējais! Tu vari likt pūst
savus kaujas ragus! Mēs esam šeit, še stāvam un neiesim
nekur! (*Savējiem.*) Jūs, Kristus kareivji! Lejā, pa vārtiem
laukā un pagāniem virsū!

N a m e j s (*pie savējiem*). Varoņi, atkāpieties no vār-
tiem mazliet pa labi un pa kreisi! Lai vācu kungiem rodas
ārā iznākšanas ceļš! Tad cērtiet droši, Zemgales vanagi!
(*Vārti lēni atveras, aiz tiem redzams vesels garu, cīņai
stieptu šķēpu mežs, kas sāk virzīties ārā un pretī zemga-
ļiem.*)

K o m t ū r s (*aiz landsknehtiem, neredzams*). Uz priekšu,
šķēpa vīri! Jūs, brašie bruņnieki, cērtiet, cik rokās spēka!
Svētais Jorgis ar mums! (*Vācu šķēpu mežs izvirzās pa vār-
tiem, zemgaļi metas tam pretī, bet ar saviem zobeniem un
daudz isākiem šķēpiem netiek ienaidnieku baram klāt.
Garu vācu ieroču dzīti, tie lēni kāpjjas atpakaļ.*)

N a m e j s (*mudina*). Varoņi, stāviet droši!

N i k n a s b a l s i s. Mēs netiekam tiem klāt! Par daudz
gari to šķēpi!

N a m e j s. Uz priekšu, vanaga karoga kareivji!

T a u r i s (*izskrien no savējo pulka, nomet zobenu un
vairogu*). Brāļi, es gādāšu jums ceļu ienaidnieku rindās!
Tik žigli pakaļ man! (*Metas kailām rokām uz šķēpnešiem,
sagrābj veselu klēpi smailu un gāžas uz tiem ar krūtīm,
noliekdams šķēpus lejā ar sava ķermeņa smagumu.*)

N a m e j s. Tā mirst īsteni varoņi! Tam pakaļ, mani kau-
jas draugi! (*Gāžas pa Taura atbrīvoto eju vācu šķēpnešu
pulkā, sākdamas nikni cirst. Rimeiks ar karogu, Daģis un
citi pakaļ tam. Vācu kaujas kārtība izjūk, šķēpneši atvel-
kas atpakaļ. Zemgaļi sturmē vārtus, kurus tagad cenšas
sargāt bruņinieki.*)

K o m t ū r s (*cērt ap sevi, vārtos stāvēdams*). Turieties
augstā Dieva vārdā, ordeņa kareivji! Brāļi bruņnieki, sa-
stājieties ciešāk! Par svētās Jaunavas karogu!

N a m e j s (*ar komtūru tuvcīņā*). Vanaga karogs veic!

K o m t ū r s (*kāpdamies atpakaļ*). Man roka gurst, brāl
Konrad... (*Grīļojas un krīt.*)

Brālis Konrads (*stājas komtūra vietā, nikni cērt*).
Turieties, cienījamie brāļi! Kristus asins dēļ turieties!

Namejs (*veic Konradu*). Vanaga karogs veic! Šurp,
varoņi! Jau ļogās viņu rindas! (*Zemgaļi veic bruņiniekus,
ielaužas vārtos. Kādu laiciņu vēl skan vairs neredzamo cī-
nītāju ieroči un kaujas klaigas. Tad apklust viss, un pils
tornī parādās Namejs, zobenu rokā. Lec saule.*)

Namejs (*norauj ordeņa flagu, salauž tās kātu un met
vācu karogu lejā: kareivji tam atbild gaviļu saucieniem*).
Šurpu mūsu tautas karogu!

Rimeiks (*ar karogu pie ķēniņa*). Še, kungs un ķēniņ!
Pacel Zemgales vanaga zīmi!

Namejs (*uzsprauž tornī Zemgales karogu. Lejā vēl
skaļāki gaviļu saucieni. No malu malām ap pilsētu sāk sa-
plūst ļaužu bari; tie vicina rokas, sauc un gaviļē Name-
jam, kurš stāv torņa galā zem karoga.*)

Tauta. Lai slava Namejam! Sveiks, ķēniņ! Zemes brī-
votāj! Sveiks, mūsu glābēj! Sveiks, vadoni, kam seko visa
tauta! Mūžam sveiks! Slava tev, slava, slava, slava!

Ceturtās ainas beigas

PIEKTĀ AINA

Tērvetes pilsēta un pils, ar vanaga karogu torņa galā.
Pie vārtiem liels vārpu vītnēm apvīts ķēniņa krēsls, aiz
kura stāv divi šķēpiem bruņoti sargi.

No kreisās nāk pļāvēji un pļāvējas, izkaptīm vai grā-
bekļiem plecos, vecīši un bērni; visiem rokās labības
stiebru sauļas vai mazi vārpu vainagi. Nācēji apstājas
pulkā pa kreisi no ķēniņa krēsla.

Pļāvēju dziesma.

Beigta kviešu pļauja,
Nopļauts auzu lauks!
Atpūtini sauļas,
Pļāvēj, Dieva draugs!

Nav tās taures baigas,
Debesīs kas skan:
Dzērvju kāšu klaigās
Mieru jaužam gan.

Zemes ienaidniekus
Veicis, karotājs
Pļaujas svētku priekos
Radu pulkā stāj.

Pļāvēji mēs visi,
Katram tik savs lauks:
Tam, kur sirdis dzisa,
Mums, kur atkal plauks.

Vārpas, atkal ziedos
Kūpēs rudzu lauks.
Aiziet kara biedi,
Pilns mums dzīru trauks.

Beigta kviešu pļauja,
Nopļauts miežu lauks;
Atpūtini saujas,
Pļāvēj, Dieva draugs!

*(No labās uznāk karavīri, kam šķēpu galos vai plecos
mauktī ozollapu vainagi. Viņi nostājas ķēniņa krēslam pa
labi.)*

Kareivju dziesma.

Kareivs brālis pļāvējam,
Māsa — izkopts spožā
Labi trītam zobenam,
Ko ceļ roka droša!

Miers kad ļauts ir cērtamam,
Atpūtinot rokas,
Kareivs blakus pļāvējam,
Abiem druvā sokas.

Līdzko briesmu taure skan,
Saucot vīrus rindās,
Kara pulkā steigties man,
Dzird kur zobensķindas.

Miežus esmu pļāvis gan,
Cītai pļaujai, roka,
Vēzies tagad! Kaujā man
Vācus pļaut lai sokas!

Sievas tikai gultās mirst!
Kareivs labāk laukā:
Pretniekam ja dziļi cirsts,
Nāve pašam jauka!

Kareivs brālis pļāvējam,
Māsa — izkopts spožā
Labi trītam zobenam,
Ko ceļ roka droša!

(Pilsētas vārtos parādās Namejs, ķēniņa mētelī, kailu galvu, pie sāniem tam valdnieka zobens.)

Kareivji un tauta.

Ķēniņa sagaidīšanas dziesma

Sveiks, ķēniņ, sveiks!
Tevi mūžos teiks
Nākamās ciltis —
Sveiks, ķēniņ, sveiks!
Naidnieki tavēju pulku kauti,
Brīvota zeme, vienota tauta —
Sveiks, ķēniņ, sveiks!

Vadoni drošais,
Saulvedi spožais,
Cīnītāj mošais —
Sveiks, ķēniņ, sveiks!

*Namejs (ceļ roku sveicienam; iestājas klusums).
Sveika, mana tauta! Jūs, miežu lauku pļāvēji un krustnešu
noveicēji, esiet sveiki! (Gaviļu un suminājumu saucieni.)*

Namejs (apsēžas ķēniņa krēslā).

*Rimeiks (iznāk no kara pulka, tam līdzī trīs kareivji
nes garu ozollapu vītņi). Sveiks, vadoni un valdniek! Tā
tev teic tavi varoņpulki, tu, Pērkondēls! Tavs zobens kā
balts zibens bija redzams mūsu visu priekšā, dragājot naid-
niekus un dzenot tos ārā no zemgaliešu robežām! Tev ne-
sam šo varoņa zīmi, no lapām savītu, kurās audzējis ozols,
Pērkona iemīlētais karotāju slavas koks! (Rimeika kareivji
apliek ozollapu vītņi ap ķēniņa krēslu. Tauta gaviļē, ka-
reivji rībina vairogus un sauc.)*

Kareivji un tauta.

Slava, slava, slava!
Tu, vislielākais no Zemgales varoņiem!
Slava tev, mūžam slava!

Madis (nostājas ķēniņa krēsla priekšā, paklanās Namejam un griežas pie tautas, celdams roku. Klusums.) Zemgales lauku arāji un karavīri! Pēc Dieva likuma, mūsējas zemes ieražām un tēvutēvu vēlējuma, zemgaļi pļaujas svētkos vainago savu ķēniņu ar vārpu vainagu! (Suminājumu saucieni; Madis atkal ceļ roku. Klusums.)

Madis (pļāvējiem). Tēvi, brāļi un dēli! Vai gatavs zemes saimnieka vainags Zemgales ķēniņam? (Trīs sirmi zemnieki iznāk no pļaujas vīru pulka ar vārpu vainagu.)

Vecais zemnieks. Jā, lielais virsaiti! To esam pinuši no visos zemes novados saplūktām vārpām, jo ķēniņa vainagam iet visas tautas mīlestības līdzī! (Pasniedz Madim vainagu.)

Madis (pie ķēniņa). Tu, ķēniņ, esi mūsu sargs un glābējs! Bez tevis māca zemi svešinieku zobens, tautu plosīja nodevēju vilts! Kā viena saime ir nu atkal visi zemgaļi! Kā savam vadonim un ķēniņam mēs tev nu nesam Zemgales saimnieka vainagu. Tā reizē tavējās varas un mūsu uzticības zīmel! Saņem viņu un liec sev galvā, Zemgales valdniek!

Namajs (pieceļas, saņem vainagu). Es pateicos jums, tēvuzemes lauku pļāvēji un sargātāji, par šo balvu! (Uzliek sev galvā vainagu. Vētraini gaviļu saucieni. Pļāvēji vicina gaisā izkaptis, kareivji šķēpus. Vairogu dārdoņa.)

Ķēniņa slavināšanas dziesma

Ap ķēniņu, kam slava,
Stāv zemgaliešu cilts!
Mums katram daļa sava,
Mūs neveiks spēks, nedz vilts!

Lai tek tev mūža gadi
Kā saules tecējums!
Mūs darbos, kaujās vadi!
Tas — Dieva vēlējums.

Ar ķēniņu ir tauta,
Un ķēniņš ir ar to!
Tā laime, Laimas ļauta,
Kas tautu vainago!

Namajs (valdonīgi, cēli). Mana tauta! Lieli ir tie darbi, ko zemgaļi jau veikuši, liela bija mūsu uzvara, un liela ir

šī diena! Patiesi, nu mēs atkal esam vienota, vienas asins un vienas valodas radu saime! Kā vārpas vainagā, mūs sa-sējusi cieši kopā tēvzemes mīlestība un tura cieti vienotas tautas locekļu draudzība! (*Gaviles.*)

N a m e j s (*izjusti*). Brāļi zemgaļi! Lai tauta vienmēr un mūžu mūžos turas kopā! Lai nav vairs pašlabuma meklētāju, sīku savrup ceļa gājēju! Visi vienoti darbos, cīņās, priekā, tāpat bēdās! Tad mūsu tauta visos nākamajos laikos būs un paliks brīva! Zemgale mūžam brīva būs! (*Gaviļu vētra.*) Zemgales arāji un karavīri! Labie miežu druvu un ienaidnieku pulku pļāvēji! Arī tad, ja manis jau nebūs vairs, — turieties, draugi, vienmēr kopā! Lai ne mūžam vairs nava zemgaļiem simts sīku kungu, kam katram padoms sīks! Lai jūs vienmēr valda, vada un rīko tikai viens, tautas izraudzīts zemes saimnieks, jūsu gribas un jūsu roku vainagots ar Zemgales tīrumu vārpu vainagu! (*Gaviļu vētra. Pēkšņi ieskanas trauksmes taure. Klusums.*)

V ē s t n e s i s (*izskrien caur ļaužu pulku cauri, nokrīt pie Nameja kājām*).

N a m e j s. Kādu vēsti tu nesi, draugs?

V ē s t n e s i s (*aizelsies*). Ķēniņ! Krustneši nāk ar jauniem spēkiem! Kā melna upe to pulki plūst pāri Lielupei! (*Tālumā ievaimanājas briesmu taures. Tauta un kara pulki sakustas.*)

N a m e j s. Tā viņi mieru tur, šie bezgoži, kam Dieva vārds un zvēresti vienmēr uz lūpām, bet prātā viltus, krūtīs vilka sirds! (*Tautai un kareivjiem.*) Īss bija lemts mums miera laiks! Nu liktenis mūs atkal sauc pie ieročiem, lai ienaidnieku asinis no jauna dzertu mūsu varoņu zobeni!

K a r e i v j i (*vicinādami ieročus, nikni*). Tiem tūdaļ pretī! Mēs salauzīsim arī viņu jaunos pulkus, kā nolauž sila priedes viesuļvējš! Ķēniņ! Lieci pūst kara taures! Dod ugunszīmi visiem Zemgales novadiem!

N a m e j s (*māj, vadoņi ap viņu*). Tu, Rimeik, cirtēj varrenais! Tev pirmo pulku tūliņ vest un lūkot krustnešus atturēt, līdz šeit, pie Tērvetes, salasās kopā viss Zemgaļzemes spēks!

R i m e i k s. Ķēniņ! Es cirtīšu, kā vēl nekad neesmu cirtis! (*Prom pie kareivjiem.*)

N a m e j s. Tu, Madi, vecais kauju draugs! Laid ar žigliem jātniekiem ziņu visām mūsu pilīm, lai vīrus kopā sauc! Lai ceļas visi, kas vien spēj kara cirvi nest vai uzvilkt stopu!

M a d i s. To darīšu, ķēniņ, ar knašu ziņu! (*Prom.*)

N a m e j s. Ar lielo pulku es tūlīņ sekošu Rimeikam. Lai tauta mājās iet un aši pošas cīņai! Bet pirms tam, dzirdiet, visi! Miera mums nebūs, kamēr mūsu tautas karogs nebūs pacelts arī virs Rīgas pils! (*Piekrišanas saucieni. Kara pulki sakustas, sākdami gājienu un kaujas dziesmu.*)

Z e m g a j u k a u j a s d z i e s m a

Zemgaļi, plecu pie pleca!
Ordeņa vilki jau kauc, —
Ceļaties, jauni un veci!
Ķēniņa taure jūs sauc!

Ielauzies Zemgales vārtos
Naidnieks sen zināms un ļauns!
Ciemati deg jau kā sārti,
Neatriebt tos mums būs kauns!

Arāj, lai paliek tavs lemss, —
Arājiem kaujcirvjus tvert!
Varmāku postītai zemei
Varmāku asinis dzert!

Ja tev zobens par īsu,
Zemgales sargātāj, hei!
Cīņā bez vairas un trīsu
Tuvāk tu pretniekam ej!

Smagas tiem apliktas bruņas,
Smaģāki tikai tiem cirst!
Kaujlauku trakajā dunā
Krustneši vāliem lai mirst!

Varoņi, jauni un veci!
Ķēniņa taure mūs sauc!
Stājieties plecu pie pleca, —
Ordeņa vilki jau kauc!

(Pulks ar dziesmu aizsoļo pa labi, tauta aiziet pa kreisi.)